

157658 - Sadaka veren ve bu sadakanın ecrini, kendisi ile âilesinden hayatta olanlara ve ölenlere bağışlayan kimse

Soru

Allah Teâlâ bana, her ay düzenli maaş alabileceğim bir vazife nasip etti.Bundan dolayı Allah'a hamdolsun. Şimdi ben, elde edilen gelirleri birçok farklı hayır projeleri için harcayan hayır bürolarından birisinin hesabına aktarılmak üzere her ay maaşımdan 50 ve 100 riyalik bir meblağı kesinti yaptırmak istiyorum. Ölmüş dedemi, ninemi, hayatta olan annemi, babamı, hanımımı, evlatlarımı, kardeşlerimi, amcalarımı ve dayılarımı bu ecre ortak etmek istiyorum.Yine bu aylık kesintiden dolayı Allah Teâlâ'dan bana muvaffakiyet ve maaşıma bereket vermesini, bu amelimi kıyâmet günü için saklanmış bir azık kılmasını istiyorum.

Bu davranışım doğru mudur? Bu konuda beni aydınlatmanızı ricâ ediyorum.

Bu davranışım sıla-i rahim sayılır mı? Allah Teâlâ sizi hayırla mükafatlandırsın.

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Aylık maaşınızdan bu meblağı (zikredilen hayır kurumu için) kestirmeniz, onu hayır yollarına harcanması için tasadduk etmeniz ve sevâbını da kendiniz ile sorunuzda zikrettiğiniz âilenizden hayatta olanlar ve ölenler arasında paylaşmanız câizdir.

Bu davranış; câiz olduğuna ve sevâbı ölüye ulaştığına dâir âlimler arasında ittifak olunan sadakanın sevâbını hibe etmek (bağışlamak) kâbilindendir.

Bu amelde hem iyilik ve ihsan, hem de sıla-i rahim vardır.

"Bir kimsenin, müslüman ölü için yaptığı ve sevâbını ona bağışladığı her türlü salih amel, Allah'ın izniyle ölüye fayda verir (sevâbı ona ulaşır). Duâ, istiğfar, sadaka, farz ve vâcib amelleri edâ etme

konusuna gelince, -eğer bu farz ve vâcip amellere vekâlet giriyorsa- bu konuda (âlimler arasında) bir görüş ayrılığı olduğunu bilmiyorum.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ [سورة الحشر الآية: 10]

"Onlardan sonra gelenler ise şöyle derler: Ey Rabbimiz! Bizi ve îmânda bizi geçen kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde îmân edenlere karşı hiçbir kin (ve haset) bırakma. Ey Rabbimiz! Şüphesiz sen (kullarına) çok esirgeyicisin, (onlara) çok merhametlisin."[\[1\]](#)

Allah Teâlâ başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

[وَأَسْتَغْفِرُ لَذَنبِكَ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ... [سورة محمد الآية: 19] ...]

"...(Ey Nebi!) Hem kendi günahın, hem mü'min erkekler ve mü'min kadınlar için mağfiret dile..."[\[2\]](#)

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- de Ebu Seleme'ye -Allah ondan râzı olsun- vefât ettiğinde onun için duâ etmiştir.

Avf b. Mâlik'in -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği hadiste, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- cenâze namazını kıldırıldığı ölü için duâ etmiştir.

Yine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- cenâze namazını kıldırıldığı her sahâbi için duâ etmiştir.

(Tebük gazvesinde ölen) Zülbicâdeyn'in[\[3\]](#) defnettikten sonra onun için duâ etmiştir.

Allah Teâlâ, ölünün cenâze namazını kılan herkese de bunu (ölü için duâ etmeyi) meşrû kılmıştır.

Bir adam, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e şöyle sordu:

[إِنَّ أُمِّي افْتُلِتَتْ نَفْسُهَا، وَإِنِّي أَظُنُّهَا لَوْ تَكَلَّمْتُ تَصَدَّقَتْ، فَهَلْ لَهَا أَجْرٌ إِنْ تَصَدَّقَتْ عَنْهَا؟ قَالَ: نَعَمْ.] [رواه البخاري ومسلم]

"Annem ansızın vefat etti. Eğer konuşmaya fırsat bulsaydı, tasaddukta bulunurdu. Onun için

sadaka versem, ona ecir var mıdır? Diye sordu.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

-Evet (onun için ecir vardır)."[4]

Haş'am kabilesinden bir kadın, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e gelerek:

يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ فِي الْحَجِّ أَذْرَكَتْ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا، لَا يَنْتُبُ عَلَى الرَّاحِلَةِ، أَفَأَحُجُّ عَنْهُ؟ قَالَ: نَعَمْ، أَرَأَيْتِ
[لَوْ كَانَ عَلَى أَبِيكَ دَيْنٌ أَكُنْتَ قَاضِيَتَهُ؟ قَالَتْ: نَعَمْ، قَالَ: فَدَيْنَ اللَّهِ أَحَقُّ أَنْ يُقْضَى .] رواه البخاري

"Ey Allah'ın elçisi! Allah'ın hac hususundaki farz emri babama çok yaşlı iken erişti. Deve üzerinde bile duracak halde değildir. Onun yerine haccedebilir miyim? diye sordu.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-:

-Evet! (Onun yerine haccedebilirsin), buyurdu.

- Evet, onun yerine haccet. Eğer annenin üzerinde bir borç bulunsaydı, onu öder miydin? diye sordu.

Kadın:

-Evet, dedi.

Bunun üzerine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

-O halde Allah'ın borcu (hakkı), ödenmeye en layık olandır."^[5]

Yine Abdullah b. Bureyde, babası Bureyde'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiğine göre şöyle demiştir:

بَيْنَمَا أَنَا جَالِسٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَتَتْهُ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ: إِنِّي تَصَدَّقْتُ عَلَى أُمِّي بِجَارِيَةٍ، وَإِنَّهَا مَاتَتْ، قَالَ،
فَقَالَ: وَجَبَ أَجْرُكَ، وَرَدَّهَا عَلَيْكَ الْمِيرَاثُ، قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّهُ كَانَ عَلَيْهَا صَوْمُ شَهْرٍ أَفَأَصُومُ عَنْهَا؟ قَالَ: صُومِي عَنْهَا،
[قَالَتْ: إِنَّهَا لَمْ تَحْجَّ قَطُّ، أَفَأَحُجُّ عَنْهَا؟ قَالَ: حُجِّي عَنْهَا.] رواه مسلم

"Ben, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanında otururken ansızın bir kadın geldi ve:

-Ey Allah'ın elçisi! Ben anneme (hayatta iken) bir câriye tasadduk (veya hibe) etmiştim. Fakat şimdi annem öldü, (câriyeyi geri alabilir ve ona tekrar sahip olabilir miyim?) diye sordu.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-:

-Sadaka vermekle (annene iyilik yapmış olmakla) ecrin gerekli oldu. Miras yoluyla da câriye sana geri geldi (yani Allah, miras yoluyla onu tekrar sana dönderdi), buyurdu.

Kadın:

-Ey Allah'ın elçisi! Annemin bir aylık oruç borcu (kazası) vardı, onun yerine tutabilir miyim? diye sordu.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-:

-Evet, (tutamadığı oruca keffâret olması için) annenin yerine oruç tut, buyurdu.

Kadın:

-Ey Allah'ın elçisi! Annem hiç hac yapmadı, onun yerine hac yapabilir miyim? diye sordu.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-:

-Evet, (ister hac onun üzerine farz olsun, isterse hac yapmanı sana vasiyet etmiş olsun) onun yerine hac yap, buyurdu."[\[6\]](#)

Bu hadisler, sahih hadislerdir. Bu hadisler, ölünün, kulu Allah'a yaklaştıran her türlü salih amellerden faydalanacağına delâlet etmektedir. Çünkü oruç, hac, duâ ve istiğfar, bedenî ibâdetlerdir. Allah Teâlâ bu ibâdetlerin faydasını ölüye ulaştırdığı gibi, bunların dışındaki diğer ibâdetlerin faydasını da ulaştırır... Çünkü bu ibâdetler, iyilik ve taat ameli olduğu için sadaka, oruç, farz hac gibi faydası ve sevâbı ölüye ulaşır.

İmam Şâfiî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

Farz ibâdet, sadaka, duâ ve istiğfar dışındaki ibâdetler,ölünün yerine edâ edilemez onun adına yapılamaz) ve (yapıldığı takdirde) sevâbı ölüye ulaşmaz.

Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

[وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ] سورة النجم من الآية: 39

"İnsan için ancak çalıştığı vardır (kendi emeğinden başkası yoktur)."[7]

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- de şöyle buyurmuştur:

[إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، وَعِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، وَوَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ.] رواه مسلم

"Âdemoğlu öldüğü zaman, amelinin sevabı kesilir. Ancak (hayrın devamlı olması ve faydasının kesilmemesi sebebiyle) şu üç şeyin sevabı kesilmez: Sadaka-i Cârîye (müslümanların yararlanması için bir şeyi Allah rızâsı için vakfetmek gibi), faydalı ilim (insanlara Allah rızâsı için dînî ilimleri öğretmek veya bunun için kitap yazmak gibi), kendisine duâ eden hayırlı evlât (insan vefat ettikten sonra arkasında kendisine rahmet ve mağfiretle duâ eden birisini bıraktığı zaman, o evlâdın duâsı, yabancı bir kimsenin duâsından daha çok kabûle şayandır)."[8],[9]

Mansur el-Behûtî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Müslümanın, kendisini Allah'a yaklaştıran her ameli yaptığı ve sevâbının hepsini ya da yarısı veya üçte biri veyahut da dörtte biri gibi bir kısmını, hayatta olan veya ölen bir müslümana bağışladığı zaman, bu ameli câizdir ve sevâbının hâsıl olması sebebiyle bu amel ölüye fayda verir.

Kulu Allah'a yaklaştıran bu amellerden bazıları şunlardır:

Nâfile ibâdetler, hac ve adak orucu gibi vekâlet giren amel veya namaz, duâ, istiğfar, sadaka vermek, köleyi azat etmek, kurban kesmek, borç ödemek, Kur'an okumak gibi vekâlet girmeyen amellerdir.

İmam Ahmed -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

'Bu konuda gelen naslar gereği, hayır olan her şeyin sevâbı ölüye ulaşır."[\[10\]](#)

İbn-i Kayyim -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Bunun sebebi şudur:Şüphesiz sevâp onun mülküdür.Onun hepsini başkasına hediye edebilir (bağışlayabilir).Bir kısmını da başkasına hediye edebilir (bağışlayabilir). Örneğin bu sevâbını dört kişiye taksim ederse, herkes dörtte bir sevâp elde etmiş olur. Sevâbın dörtte birini başkasına hediye eder de geriye kalanı kendisine bırakırsa, bu da câizdir. Tıpkı başkasına hediye etmesi gibi..."[\[11\]](#)

Sözün özü şudur:

Sadakanın sevâbı, icmâ ile ölüye ulaşır. Nitekim İmam Nevevî ve başkası böyle nakletmişlerdir.

Bu konuda ([103966](#)) nolu sorunun cevabına bakabilirsiniz.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

[\[1\]](#) Haşr Sûresi: 10

[\[2\]](#) Muhammed Sûresi: 19

[\[3\]](#) Abdullah el-Müzenî: Müzeyne kabilesine mensuptur. İslâm'a girmeden önceki ismi Abdüluzzâ idi, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu ismi Abdullah olarak değiştirdi.Ünlü sahâbî Abdullah b. Muğaffel'in amcasıdır. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ona Zülbicâdeyn diye hitap ettiğinden bu lakapla tanınmıştır. Küçük yaşta iken babası hiçbir şey bırakmadan ölünce varlıklı bir kişi olan amcasının himâyesinde büyüdü; onun sayesinde deve, koyun ve köle sahibi oldu. Meskûn bölgeden uzakta yaşayan Zülbicâdeyn, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Medine'ye hicret etmesi üzerine İslâm'a büyük ilgi duydu, fakat amcası buna karşı çıktığından müslümanlığı benimsemeye cesaret edemedi. Nihayet bir gün amcasından müslüman olmak için izin istedi.Bu isteğine de şiddetle muhalefet eden amcası, böyle bir şey yaptığı takdirde sırtındaki elbiseye

varıncaya kadar her şeyini elinden alacağını söyledi.Buna rağmen Zülbicâdeyn, taşa tapmayı bırakacağını ve Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e tâbi olacağını söyleyerek amcasının verdiği her şeyi iâde etti.Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanına gitmek için giyeceği bir elbisesi kalmadığından annesi ona “bicâd” denilen bir kumaşı (veya kilimi) ikiye bölerek bir tür elbise yaptı. Medine'ye varınca geceyi Mescid-i Nebevî'de geçirdi ve sabah namazında kıyafetiyle Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in dikkatini çekti. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ona kim olduğunu sorunca,

-Ben köleyim, diye cevap verdi.

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-:

-Hayır, sen Abdullah Zülbicâdeyn'sin, dedi.

Ardından o günden itibaren sahâbe arasında bu lakapla tanındı. Ardından Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in tâlimatıyla Seleme oğulları tarafından evlendirildi. Daha sonra bazı gazvelerde Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e rehberlik etti, Tebük Gazvesi'nde onun devesini güzel nağmelerle yürüttü. Zülbicâdeyn Kur'an okurken, Allah'ı zikredip duâ ederken sesini yükseltirdi. Sahâbeden biri onun bu halinden söz ederek riyakârlık yaptığını imâ edince Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-onun riyakâr değil içi yanık, gözü yaşlı bir kimse olduğunu söyledi (Müsned, 4, 337). Zülbicâdeyn Tebük Gazvesi sırasında hummaya yakalandı ve bir gece öldü. Cenâze namazı Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- tarafından o gece kıldırıldıktan sonra yakılan bir ateşin ışığında defnedildi. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kabrinin geniş tutulmasını ve naaşının hırpalanmadan taşınmasını emretti; ardından bizzat kabrine inerek Ebû Bekir ile Ömer'in yardımıyla naaşı alıp kabre koydu.Defin işlemi tamamlandıktan sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kibleye döndü ve ellerini kaldırarak:

-Allahım! Ben ondan razıyım, sen de razı ol! diye duâ etti ve onun Allah'ı ve elçisini seven, içi yanık, gözü yaşlı ve çok Kur'an okuyan bir kimse olduğunu söyledi. Olayı izleyen Abdullah b. Mes'ud'un:

-Ben ondan on beş yıl önce müslüman oldum, dediği, Zülbicâdeyn'in Nebi -sallallahu aleyhi ve

sellem- tarafından kabre konulup methedilmesine çok imrendiği ve onun yerinde olmayı çok istediği rivâyet edilir. (Türkiye Diyanet Ansiklopedisi, cilt: 44; sayfa: 551)

[4] Buhârî,hadis no:1388.Müslim,1004. (Sa'd b. Ubâde'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet edilmiştir.)

[5] Buhârî, hadis no: 6699. Müslim, hadis no: 1148

[6] Müslim, hadis no: 1149

[7] Necm Sûresi: 39

[8] Müslim; hadis no:3084

[9] "el-Muğnî", c: 2, s: 225

[10] "Keşşâfu'l-Kinâ'", c: 2, s: 147

[11] İbn-i Kayyim, "Ruh", s:132